

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXII. LETNIK 1922 ŠTEV. 5

Planinski spomini.

Piše duh. svetnik župnik Jakob Aljaž.

(Dalje.)

9. Prednost Triglava.

Pred 25 in 30 leti sem rad šel popoldne na izprehod proti Kotu, tudi zato, da sem srečal tiste turiste, katere sem zjutraj z daljnogledom videl na Triglavu.

Na samoti tujci radi govore, posebno ko me spoznajo, da sem domači župnik, in me tudi kaj povprašajo. Takrat so hodili na Triglav večinoma Nemci: Dunajčani, Prusi, Bavarci itd. Tudi jaz vprašam odličnega Nemca, zakaj sedaj vse hiti na visoke gore. Odgovori mi: „Prav je, da gredo mladi ljudje iz mest na gore. Kaj naj pa doma celi dan počnejo? Ali naj popivajo? Ali naj za ženskami letajo? Bolj pametno in bolj zdravo je, da gredo na hribe v čisti zrak.“

Res je tako. V knjigah sem bral, da so Angleži že zgodaj imeli turistovske klube. Čisto naravno, ker ima Anglež po celem svetu kolonije, zato rad stopi na visoko goro, da ogleda svojo deželo, pa tudi tujo. — Kmalu za Angleži so Švicarji ustanovili planinska društva; saj imajo Švicarji imenitne, visoke gore in so znali njih lepoto izrabiti: dobivali so od tujcev po 400 milijonov na leto! — Pa vse so prekosili zadnja leta Nemci, ki so res temeljiti; ustanovili so svoj Alpenverein in so turistiko postavili na znanstveno podlago, delali nova pota, stavili planinske kočice in jih oskrbovali z vsem komfortom. Tudi veliko Slovencev in Čehov je bilo vpisanih v Alpenverein, pred njim pa v dunajski „Turisten Club“. —

Nemca, ki je bil veliko hodil po Tirolskih gorah, sem vprašal, ali najde kaj posebnega na Triglavu, če ga primerja z drugimi gorami, n. pr. na Tirolskem. Odgovori mi: „Triglav ima marsikatere prednost; največja je ta, ker se z njega jako daleč vidi.“ Res, če pogledamo na karto, vidimo,

da sto kilometrov daleč na okoli ni višje gore. „Druga prednost je“, nadaljuje ta Nemeč, „da vidimo veliko število gora, pa tudi dolin. Na Tirolskem imam pa koj pred seboj visoko goro, ki mi razgled prikriva. Tretja prednost je, da se s Triglava vidi tudi morje in daljna nižina, iz katere se svetijo reke, kakor Tagliamento, Piave itd. ko srebrne niti.“ S kukulom se vidijo (včasih celo s prostim očesom) tudi ladje na morju. Če je ozračje čisto, zagledamo v daljavi Benetke, pa le malokrat. Z Markovega stolpa v Benetkah sem lepo videl Triglav. Ko sem kot dijak iz Belokranjskega prišel na vrh Gorjancev, se mi pokažeta vrh Grintavca in vrh Triglava, kar je napravilo name globok vtis.

Drugi Tirolec, ki je iz Vrat šel na Kredarico in je gledal navpično steno našega Triglava, je rekel: „Kaj takega še mi Tiroinci nimamo, dasiravno imamo višje gore.“

Leta 1873 je bil moj profesor Kandernal (Moravski Čeh) z vodnikom Šmercem na Triglavu in je zapisal na listek v steklenici latinsko: „O mons montium, uni slavicas gentes“ („O najvišja gora, zedini slovanske narode“). Jaz že zdavna trdim, da je Triglav najvišja slovanska gora; balkanske gore so nižje, Tatra je nižja, Ural doseže le mali Triglav — druge gore v stari Rusiji: Kavkaz in gore na Afganski, Tibetski, in Mongolski meji pa niso slovanske, dasiravno leže v Rusiji.

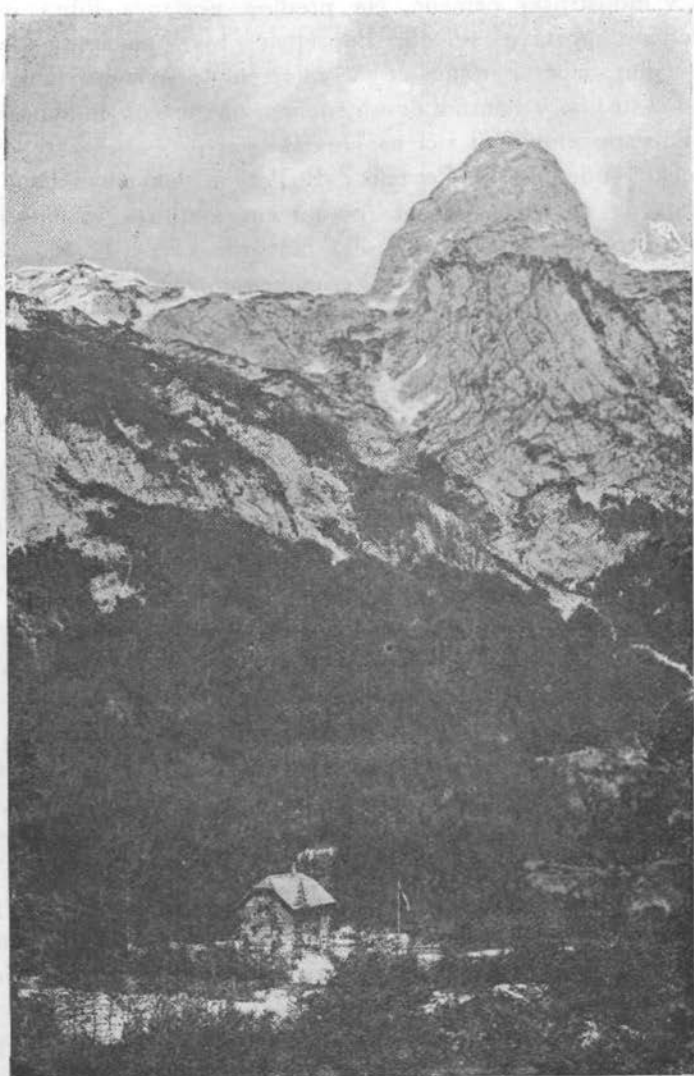
S Triglava gredé prof. Kandernal v megli in dežju, ko so mu kaplje prišle na očala, ni nič videl in se je že spustil z eno nogo čez steno, misleč, da bo stopil na trda tla; pa Šmerc ga za obleko nazaj potegne ter ga reši. Ko mu potem Šmerc pove, kam bi bil padel, je Kandernal milo jokal. Kako rad je ta dobri profesor latinščine in grščine mene imel! Zanimivo je primerjal grške in latinske korenike z slovanskimi.

Pred vojsko sem potoval z dvema tovarišema v Švico in k jezerom gorenje Italije. Peljali smo se skozi Koroško (skozi Ture), ki ima lepe gore. Tirolska ima še lepše, Švica pa najlepše gore. Ko pridem z Jungfraue čez Grindelwand proti Interlakenu, mi pravi Prus: „Čemu pa Vi hodite v Švico; saj imate doma na Gorenjskem in na Koroškem lepe gore?“ — Ta Prus je bil tudi sicer praktičen; kajti rekel mi je: „Jaz raje stanujem tukaj po ceni, par postaj zunaj Interlaken-a, kakor pa notri, kjer bi za eno noč (in večerjo) plačal 100 frankov. Saj se lahko, kadar hočem, peljem z električno tja.“

10. Peričnik.

(Sliko glej v št. 3—4. str. 42.)

Daleč po svetu slovi Peričnik, mogočni slap, eno uro hoda od postaje Dovje po lepi kolovozni poti, ki pelje iz Mojstrane ob vodi Bistrici v Vrata.

Rógljica (2582 m) — Aljažev Dom.

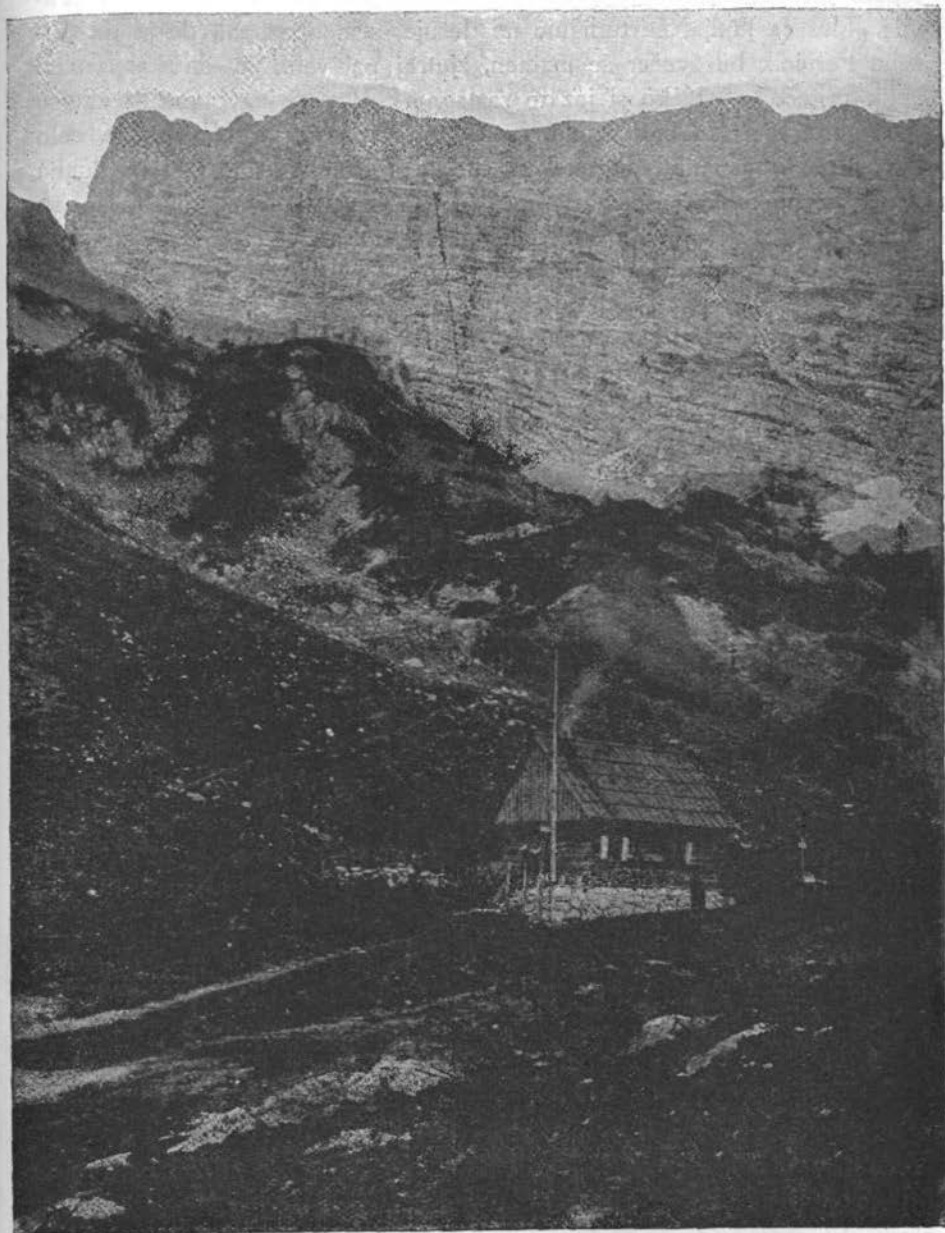
Ko je bil Finžgar kaplan na Jesenicah, pred 22 leti, sem ga prosil, da mi je naredil pesem o Peričniku. V par dneh mi jo je poslal, jaz sem jo uglasbil in djal v Mohorjevo pesmarico.

Peričnik in Savica spadata med prirodne krasote, ki se ne smejo porabiti v industrijske namene. Na predlog poslanca Pibra je deželni zbor dotično postavlo sklenil. Poprej je bilo nevarno, da izrabijo veliko vodno moč Peričnika, ga zajamejo pri izviru (kakih 300 m višje nad cesto), in v železnih ceveh speljejo na turbino in dinamo spodaj ob cesti ter po električni žici na Dovje.

Koliko vode pa ima Peričnik? Po leti je velik, ima tisoč do dva tisoč litrov na sekundo, pozimi (po novem letu) pa vsahne in ga je komaj sto litrov na sekundo. Meseca januarja, kadar je več dni zaporedoma po deset stopinj mraza, Peričnik zamrzne, tako da se naredi ledena cev od spodaj do vrha, po steni daleč na okoli pa se namrznejo ledene sveče in veliki ledeni stebri, ki se lesketajo v raznih barvah. Zato prihajajo tudi pozimi turisti Peričnika gledat.

Spodnji Peričnik pada 30 metrov globoko. Zgornji slap, ki se pa od spodaj ne vidi, je manjši. Leta 1885 si je Peričnik ob nalivu drugo pot izbral, in sicer bolj proti jugu, kjer sedaj teče. Prej je tekel kakih pet metrov proč (na severni strani) čez steno. Včasih pa ob hudi uri prinese s seboj kak štor ali skalo, kar ga v koritu zadržuje, da ne more prosto padati. Tako je bilo l. 1895. Zato sem meseca marca, ko ima malo vode, s seboj vzel Požganca in cerkovnika Lojza, da gremo — Peričnik popraviti. S seboj smo nesli orodje: kramp, lopato, sekiro, vrv, kladvo itd. Zgoraj strugo prekopljemo in napeljemo vodo v staro, nekdanjo strugo. Potem naveževa na vrv Požganca in ga spustiva po skalnatem koritu do roba, da preseka štor in s kladvom razbije skalo, ki je prej Peričnik zadrževala. Potem Požganca potegneva na kvišku in onadva mene navežeta na vrv in me spustita po koritu doli, da čez rob pokukam in svojo radovednost napasem. Pa napasel sem jo kaj hitro; kajti mrzla voda ob steni mi je skozi obleko do živega prišla in klical sem, naj me hitro nazaj potegneta. Potem smo nekaj macesnov posekali in ob strugi položili ter s krampom ruševja, peska in druge šare nakopali, da je Peričnik zopet po sedanji strugi tekel in lepo prosto padal. Stroške sem sam plačal in nič objavil; takrat je bilo vse po ceni!

Sedaj je zopet en manjši štor ali kamen v koritu, da ne more vsa voda prosto padati, ampak precej po steni doli teče. No, nekaterim je tudi to všeč. Vendar bom ta štor odstranil, če bom živ. Ker sem se vedno bal, da bi njegovo moč tuji inženirji ne izrabili, zato sem skrivaj sam vse oblazil, z aneroidom zmeril višavo od izvira do ceste, opazoval vsak mesec, koliko vode ima, kakšen je svet itd. Znamenito je, da Pe-

Velo Polje, Vodnikova koča — Tosec.

Fot. dr. Radivoj Simonović,

ričnik, poprej majhen, ravno meseca junija naenkrat čez noč narase, pri lepem vremenu. Pastir na Višek (planjava nad Peričnikom) mi je pravil: „Meseca junija, če tudi nič ne dežuje, sem opazoval, da je na Višek Peričnik bil zvečer še majhen, zjutraj pa velik in da kar iz tal velik priteče.“ — Kako si jaz to razlagam? V gori je votlina, v katero teče voda snežnica pod zemljo iz severno-zapadne strani, kjer je celo leto sneg, dočim nad Peričnikom poleti ni nič snega. Meseca junija pride solnce toliko visoko, da snežišče na severni strani obsije in se sneg hitro topi, votlina v gori se napolni in Peričnik narase.

— Kje je tekel Peričnik pred tisoč ali morda več leti? Tudi to kaže oblika zemlje okoli gorenje struge. Lezel sem do izvira (okoli 300 m višave nad Bistrico). Tam je struga precej globoka. Nekoliko spodaj so tri pastirske kočice (na Višek), in tukaj je brv čez vodo. Struga je plitva in tukaj je nekaj voda tekla na levi strani po dolini, kjer je sedaj gozd. Prav dobro se vidi okrogla, gladka odprtina v skali, katero je voda izdolbla, ko je v pradavnem času tjakaj Peričnik čez navpično steno padal, nekaj sto metrov severno od sedanjega Peričnika. Tej odprtini sem dal ime: $\frac{3}{4}$ tunel (zgoraj odprt) in sem jo pokazal inženirjem. Ker pa vidim, da je spodaj pastirskih koč sedanja Peričnikova struga zelo globoka in v skalo izdolbena, po pravici sklepam, da Peričnik že dolgo, dolgo tukaj teče. Mogoče je, da so se ob velikem potresu l. 1343, ko je Dobrač podsul 13 vasij in se je Košuta za Tržičem utrgala, takrat tudi skale nad Peričnikom utrgale in njegovo strugo zasule, tako da je vsaj začasno drugod tekel, in sicer na levi strani, kjer je sedaj gozd in dolina. Pozneje pa je pri pastirskih kočah zopet pot prejedel in zašel v staro globoko strugo.

Vsako leto veliko ljudi roma k Peričniku. Tudi dva škofa sem tja peljal. Pred 30 leti so imeli pri Šmercu srednje velikega izučenega — psa, ki je Ljubljancanom kazal pot k Peričniku, mesto vodnika . . .

Omenim naj še sledečo dogodbico: Eno leto je bil spodaj Peričnika hud smrdljiv duh v gozdu. Odkod? Povejo mi, da je bik, ki je bil, zgoraj stene, zagledal spodaj krave; prevrnil se je čez steno in ubil; celo poletje je tam ležal. — Pred 3 leti je lovec Klinar iz Dovjega ustrelil na visoki steni nad izvrom Peričnika velikega planinskega orla, ki z iztegnjenimi peruti meri 2'20 m. Sedaj ga ima doma nagačenega. Kako je prišel lovec do njega? Videl je, da ima v visoki skali mlade. Lovec naredi kar mogoče visoko v skalo šotor iz vej, kamor se čez tri dni ponoči skrrije, ko stari orel nič hudega več ne sluti. Zjutraj se že oglasi mladi orel ob luknji, ko vidi starega orla leteti od vzhoda čez Črno goro, da mu živeža prinese. Orel sede na rob k mlademu — pok! — in orel se smrtno ranjen spusti v nižavo.

Ko gremo po cesti proti Peričniku, občudujemo na desni visoke, gladke stene, ki so kakor zbrušene. To je naredila voda in Triglavski ledenik, ki je lezel proti Mojstrani in tu popustil apneno kredo, katero koplje sedaj pri Mojstrani cementna tovarna; ko se zmeša z ilovico in gipsom v pravi meri in stopi v velikih pečeh (vročina 2000°), se pretvori v portlandski cement.

(Dalje prih.)

Dvakrat na Urško (1696 m).

Brunon Rotter.

I. Dne 29. junija 1921 sem se vrnil iz Savinjskih Alp; ko sem se drugo jutro prebudil, bi bil najraje zopet poletel v hribe. A treba je bilo potrpeti do sobote. „V soboto na Urško!“

Ena naših najlepših izletnih točk iz Maribora je Urška na Koroškem. Tako pravim jaz in nihče mi ne oporeka. Na severni strani se dvigajo strme stene proti vrhu, na južni strani so polagoma spušča proti dolini. Tako je vsem ustrezno.

Odpeljali smo se torej proti Guštanja, kamor smo dospeli ob pol 6. uri zvečer. Uvod k turi je bila dolga večerja. Konečno krenemo skozi prijazni trg, ki pa kaže, žal, nam še precej nemško lice. Naši merodajni krogi naj zahajajo malo bolj med ljudi, a ne samo v najbližjo bližino, Limbuš itd.

Prašna cesta se vije po dolini, konečno dospemo do prvega večjega posestva, ki se ga pa v levo izognemo, da ne razdražimo hudega varuha hiše, neprijatelja nočnih turistov. Od tam vodi poljska pot do drugega posestva in naprej skozi gozd strmo mimo studenca in marmornatih skal navzgor do zadnjega posestva, kmeta Jurčka. Nadaljnja pot gre polagoma kvišku po gozdu in po pašnikih do sedla, kjer je mali tolmun, in nadalje mimo križa do vozne ceste.

Noč je legala vedno bolj na zemljo, a mi smo imeli samo eno svetilko; prav polagoma smo se dvigali proti vrhu. Zdajci so se pripodile še megle, začelo je škropiti in konečno je lilo prav po koroško.

Pot nam je bila vsem neznana, a vendar je šlo navkreber do kapelice. Tu je konec! Markacije ni najti, dežja pa je vedno več. Poskušamo naprej — ni pota, na desno — ni pota, na levo — glej, tu je hiša, gotovo mežnarija, od nje baje ni daleč do koč. A kod naprej? Iščemo, kličemo, vriskamo — nič. Kar slišimo, da se Ferdo z nekom pogovarja. — Kdo je? — Prihajajo Nemci iz Slov. Gradca, vodi jih

domačin. Pridružimo se jim in za dobrih pet minut smo pri koči! Tako blizu, a vsled megle in dežja nemogoče jo najti, in nikdo nič ne čuje! Pa bodi! Zdaj je vse dobro!

Koča je precej prostrana, ima lepo lego, 5 sob z 10 posteljami in nekaj stranskimi prostori, ki bi se dali preurediti kot spalnice ali vsaj za ležišča. S postaje Guštanj se dospe na vrh v 3 in pol do 4 urah. Dostop ni hud, z le malimi strminami. Poleg koč je cerkev, nekoliko dalje je hlev, a malo nižje mežnarija.

Dasi gora nima na vrhu studenca, je koča vedno z vodo preskrbljena, ker ima vodnjak za kapnico, v katerega gre okrog 1000 litrov vode. To bi si lahko omislile tudi druge koč, ki so osobito l. 1921 vsled suše jako trpele na pomanjkanju vode. Na Urški pa je bilo še sredi oktobra istega leta dovolj vode.

Koča seveda prenapolnjena. Komaj smo dobili postelj za našo damo. Mi drugi smo polegli po tleh, ali — kakor jaz — na klop. Okrog 5. ure zjutraj sem že opazoval — deževni naliv.

Okrog 6. ure prijemale so me v želodcu in črevesih slabosti. To ščiplje, tišči, boli! Kaj je to? Pijem čaj, izpijem konjak — zastonj. Ne pomaga ne juha, ne kuhano vino, z eno besedo: nič. Na druge misli me je spravil okrog pol 11. ure drugi del naše partije, ki so vedrili v Guštanju in vkljub skrajno slabemu vremenu odšli zjutraj naprej.

Naša planinska mamica pa se še dalje trudi okrog mene in mi kuha kamilice. Franček me izprašuje, a konečno dožene: „Ti imaš vnetje slepiča“. Tega mi je res treba — o ti sveta Urška!

Konečno smo se spravili na plan, kjer je Ferdo kljub pršenju fotografiral naše obraze, in potem krenemo na vrh. Tu se odpre ob ugodnem vremenu očesu krasen razgled. Deležen ga sicer nisem bil skoraj nič, a popisati ga hočem. Vidi se Golovec, Svinjske planine, Eisenhut, Visoke Ture, Karavanke, Dachstein, Karnske Alpe, Hochschwab, Wechsel, Pohorje z Veliko Kopo in Črnim vrhom, Veliki Klek, Triglav, Kranjski Snežnik, gora Oljka, Boskovec, Medvedjak, Boč, Donačka gora, Mrzlica, Gozdnik, Menina, Kum, Sv. Križ, Košuta, najlepši del Savinjskih Alp, Obir, Hrvatsko pogorje, Ovčeva, Peca, Saleška, Mislinjska in Dravska dolina do Celovca, Mozirje, Slov. Gradec.

Napočil je čas povratka. Sicer so me hoteli dati na nosiljke, a hodil sem. Na poti proti Prevaljam nas je spremljalo pršenje. Jako dolga je bila ta pot, osobito za mene in moje bolečine. „Korajža velja“ me je držala po koncu in srečno sem prikrevsal do kolodvora.

Nato smo se vračali v Maribor, a jaz k operaciji v ptujsko bolnico.

(Konec prihodnjic.)

Naš alpinizam.

Dr. Ivan Krajač, predsjednik HPD.¹

Poštovane gospodje i gospodo, braćo planinari!

Rasno čista arijsko-slavenska duša imala je od pradavnog vremena jaki osjećaj za prirodu i njenu ljepotu. Priroda se, u svojoj snazi i ljepoti najranije očituje čovjeku u planinama i svemu što planine okružuje. Tako i slavenska mitologija bitno izvire iz prirode i planine. I stari Hrvati i Srbi, prema staroj narodnoj ustmenoj predaji su svoje stare bogove vezali sa prirodom sa veličanstvom ishoda i zapada sunca i postavljali, napose antropomorfne polubogove, u planine. Osobitu ulogu igra mit: U praskozorje, radjanje Zore, kada bog Vid pušta preko neba prva dva traka, prve dvije sjajne zrake, dva silna brata, dva hrla nebeska božanska jezdioca konjanika: Pojezdu, brata starijeg i dnevnog, te Prijezdu, brata mlađeg i noćnog, obojicu na svjetlim hatovima, kojima grivu zlatom uvija njihova sestra Zora. Jutrenja Zora vjenča se sa Suncem, a večernja sa Prijezdom, pa u zapadu sunca potonja dvojica, zamiru, upadaju zajedno u noć, proždire ih Troglav iz Legjan-grada, grada noći i zime, smrti i tmine, neman sa tri glave.

Po velikim planinama i kamanjacima žive vile oblakinje, planinkinje i brodarice.

Ovu pradavnu narodnu mitologiju, koja je napučila i oživila planine, vode, oblake, nebo i prirodu, istražio je sigurno i oštromno nezaboravni Natko Nodilo.²

U ovoj uskoj vezi baštinjene stare narodne slavenske psihe sa prirodom, u besvjesnom osjećaju za ljepotu i snagu prirode leži baštinjena klica, koja je poslije izradjena i prekaljena civilizacijom, mogla podati i podala osnovku i plodno tlo za razvitak modernog alpinizma u nas.

Osim te osjećajne strane, evolucija čovjeka, osnovana na borbi za obstanak i napredak, stvorila je u obće v čovječjoj naravi potrebu za svladavanjem zapreka i uzrokovala potrebu borbe za ciljem, pa je tu potrebu napora i borbe učinila bitnom sadržinom čovječje naravi i vezala o nju ugodna čuvstva: želje i zadovoljenja. Sa sve većom civilizacijom prestala je surova prirodna borba za život i ova potreba postala je živom snagom, medju inim, i za razvoj modernog alpinizma.

¹ Predavanje u planinarskoj izložbi hrv. planinarskog društva u Zagrebu dne 22./I. 1922.

² Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu od god. 1882 napred.

Treća bitna komponenta uzrokovana je samom civilizacijom, koja nije uvijek i svagdje harmonično paralelno razvijala sve prirodne strane čovječje naravi nego je dala razvitku čovjeka novi pravac i novo poprište borbe, vezavši ga za mirna životna zanimanja, pa je tako ona zapuštena strana čovječje naravi tražila i našla protutežu medju inim bitno u alpinizmu, koji u prirodi i iz prirode služi danas u znatnoj mjeri protutežom i korektivom štetnim posljedicama skopčanim sa jednostretnom civilizacijom.

Dok je bila civilizacija manja i primitivnija, nije se općenito osjećala potreba za alpinizmom i gore su bile sjedišta mitskih bića. Čim je civilizacija poprimila svijesno izrazite forme i postala sadržajem duboka, pojavila se je u civilizovanem svijetu, na prvom mjestu u visoko razvijenim pojedincima, najprije bezsvijesna, a zatim svijesna želja i potreba onoga, što smo mi poslije krstili alpinizmom. Tako se u vezi sa prapočetcima evropskog alpinizma spominju imena jakih ili i obdarenih individua, Petrarke, Dantea i Leonarda da Vinci itd. ili kraljeva i vojskovođa.

Svijesno se počinje pojimati alpinizam u Evropi u šestnaestom stoljeću i to u središtu evropskih Alpa, u Švicarskoj. Tamo je Konrad Gesner iz Ciriha god. 1555. izdao opis svog uspona na planinu Pilatus kod Lucerna¹, te prvi već god. 1541. u pismu na učenog g. Avienusa iz Glarusa opisao utiske alpinizma, koje mi i danas potpuno dijelimo. Dvadeset godina iza toga, što se je Gesner popeo na Pilatus, izdao je već Jozija Simler raspravu o Alpama, gdje se prvi puta daju praktične upute i upisuje mjere opreza za planinare.

Istovremeno kada se je u srcu Alpa, u zapadnoj Evropi, dakle u centru tadanje svjetske civilizacije počeo buditi smisao za veličanstvo planine, dala je i baštinjena klica naše slavenske duše u dalmatinskoj Hrvatskoj prvi cvijet alpinizma u nas. Hrvatski pjesnik Petar Zoranić čuteći ljepotu i veličanstvo svojega rodnog kraja, a u kontaktu sa zapadnom kulturom, opisao je već god. 1536. pjesnički i u formi pjesničke pripovjesti sa epizodama života narodnog: svoj uspon kroz Peklenicu preko Velebita i kroz Liku na Dinaru, te uz Krku natrag — sve to u sovjim „Planinama“, tiskanim iza toga u Mletcima god. 1568.

Tako mi Hrvati početke svijesnog modernog alpinizma u nas možemo da brojimo od istog časa kada ih broji današnja svjetska civilizacija, što imamo zahvaliti danas već tisućljetnom našem uskom kontaktu sa zapadnom civilizacijom, našem geografskom položaju na razmedju Istoka i zapada i našoj baštinjenoj osjećanoj slavenskoj psihi. (Dalje prih).

¹ Descriptio Montis Fraeti iuxta Lucernam Tiguri 1555.

Društvene vesti.

Mariborska podružnica SPD, III. občni zbor. — Vršil se je dne 10./4. 1922 ob 8. uri zvečer v kmetski sobi Narodnega Doma v Mariboru

1. Načelnik dr. Brence otvoril občni zbor in ugotovi, da je navzočih 118 članov. Nato pozdravi vse navzoče člane, posebno iz Ljubljane došlega tajnika osrednjega odbora g. Sila, ter poda nato izčrpno poročilo o planinskem delu podružnice: Mariborka podružnica je po triletnem delovanju postala močan steber planinske organizacije na severu. Praktične strani svoje naloge je reševala na ta način, da je planincem z markiranjem in popraviljanjem potov olajšala obisk planin, in jim je nudila v svojih novo pridobljenih in urejenih kočah raznovrstnih udobnosti. Lanski markacijski program se je v veliki meri izvedel. Kdor pozna težkoče pri markiranju, ta bo vedel oceniti marljivost in delo maloštevilnega markac. odseka. Uspešna markacija zahteva mnogo časa in delati se mora po dobro premišljenem načrtu. V tem letu čaka podružnico še veliko markac. dela, mlajši člani naj se posvetijo zlasti temu delu.

V letošnjem letu sta kot najbolj razveseljiva uspeha smatrati pridobitev kočee na 1350 m visokem Klopnem vrhu in Mariborske kočee. Prva kočea se je preuredila iz prejšnje lovske kočee grofa Zabeo, katera se je vzela za 10 let v najem; kočea ima 3 sobe, kuhinjo in skupno ležišče in je skoraj popolnoma opremljena; manjka samo še odej, katere bo treba do 1. maja spraviti v kočeo. — Izza 14./7. 1921 oznanja naša trobojnica na prejšnji „Marburgerhütte“, da je kočea prešla iz lasti „Deutscher Bergvereina“ v slovensko last. Omenjeno vsenemško, za naše kraje, osobito za Pohorje opasno društvo pa je bilo, a šele na pritisk vojaške oblasti, razpuščeno. Za kuratorja je bil imenovan dr. Klemenčič, kateremu gre hvala, da je prišla Marib. kočea v roke tukajšnje podružnice potom prodaje in da je bila prodaja od strani vlade odobrena, Bila je namreč nevarnost, da se polastijo te kočee gotovi špekulanti, kateri bi jo odtegnili planinskemu namenu. Kupila se je kočea za znesek 218.418 K; tako je prešla legalnim potom posest na Mariborsko podružnico. Da bi jo bili nasilnim potom odvzeli Nemcem, je bajka. Prekrstila se je v „Mariborsko kočeo“, pod katerim imenom je bila že poprej med Slovenci znana. Sedaj oskrbuje kočeo v splošno zadovoljnost gospa Tomažič iz Kranjske Gore. — Ker je delo zelo narastlo, se je povečal odbor za zaupnike gg. Bruno Rotter, Franc Majer, Albin Novak in dr. Valjavec. Slednji vodi vzorno kot gospodar Marib. kočee nadzorstvo nad prometom kočee. G. ravnatelj Jaka Zupančič je takisto vzoren gospodar kočee na Klopnem vrhu,

Med letom se je ustanovil odsek amater-fotografov, katerega načelnik je g. Bruno Rotter. Ustanovitev smučarskega in sankarskega kluba se je odložila na prihodnje leto.

III. planinski ples se je sijajno obnesel ob prijaznem sodelovanju našega poštvalnega narodnega ženstva. Posebna hvala gre gospej Olgi Balonovi. Dohodki tega plesa so uspešili naše planinsko delo.

Kot delegata Maribor. podružnice sta jo zastopala pri osrednjem društvu to leto gg. B. Rotter in ravnatelj Zupančič.

Bodočnost nam obeta veliko dela in predvsem bode treba izpopolniti markacije. Nujno potrebna je markacija pota Sv. Križ, — Sv. Duh na Ostrem vrhu, ker je stara markirana pot pri Žleberskih ribnikih, iz leta 1919/20, prešla v avstrijsko posest. Gg. župnik in nadučitelj iz Sv. Duha sta obljubila, da bode ta podružnica šla na roko. Nadalje je še nujno potrebna markacija južnega pobočja Pohorja. V Slov. Bistrici se osnuje nova podružnica SPD, ki bode prevzela to nalogo.

Zapadno od Klopnega vrha bode potrebna markacija poti čez Rogljo do Sv. Lovrenškega jezera.

Namerava se tudi v Ptuju ustanoviti pododsek Marib. podružnice.

Mariborsko kočo bode treba razširiti, da se odpomore navalu v poletju. V podstrešju se bodeta napravili in opremili dve sobi s 3—4 posteljami ter skupno ležišče. Prenočišča spodnje koče ostanejo izključno za turiste rezervirana, da ne bodo ti na ljubo letoviščarjem prikrajšani.

V ljudskem vrtu se bode v mesecu juniju priredila ljudska veselica, da si podružnica pridobi denarja za izplačilo zaostanka kupnine za Mariborsko kočo.

Pot od Klopnega vrha na Veliko Kopo znaša 6 ur, od Velike Kope na Slov. Gradec ali Ribnico 3 ure, skupno 9 ur. Nujno potrebno bi torej bilo zavetišče v sredini tega pota. Namerava se v to svrhu graditi malo plan. kočo tik Ribniškega jezera 1¹/₂ uro hoda od Velike Kope. Dalje je v programu si pridobiti plan. zavetišče pod Veliko Kopo pri posestniku Kralju. Na ta način bi bilo Pohorje od Maribora do Slov. Gradca odprto turistovskemu prometu.

Pozabiti pa se ne sme na Kozjak, ki je radi narodno-političnih ozirov zelo važen gorski greben Tok turistov bode iz teh razlogov speljati tudi na severno gorsko granico.

S tem bi bilo delo Mariborske podružnice v njenem delokrogu končano. Preostale moči se bodo uporabljale izven podružničnega delokroga, posebno pa v izpolnitev naših lepih sanj o planinski koči na Planinščici.

2. Poročilo tajnika: Tajnik g. dr. Skapin prečita zapisnik II. občnega zbora z dne 20./3. 1921. Nato je podal v globoko zasnovanem govoru nekoliko svojih misli o pomenu planinstva v etičnem oziru. Pokazal je, kako spoznavanje narave vpliva na čustveno stran človeka, kako priroda s svojim večnim snovanjem izpreminja človeški egoizem in ga vodi h globokemu spoznanju etično-socialnih nalog; kako uči človeka ceniti pomen skupnosti in razširi zavest njegovega jaza na tisoče drugih individualnosti, kakor so rastline in druga živa bitja. Govornik je označil, kako enostransko je Darwinovo načelo boja za obstanek, ker je Darwin prezrl, da priroda kaže poleg boja tudi medsebojno pomoč. Globlje proučevanje prirodnih zakonov, življenja rastlin in živali nam odkriva, kako narava z altruizmom uravnava medsebojni boj. Kolikor bolj spozna človek naravo in njeno večno lepoto, tem bolj mora spoznati svoje etično-socialne dolžnosti in se naučiti, da ne posega v gospodarsko sfero drugih individualnosti.

Nato poda tajnik poročilo glede v letošnjem poslovnem letu izvršenega dela, ki se krije v glavnem s poročilom načelnika Podružnica je napravila 3 večje oficijelne izlete na Urško in na Kum, veliko manjših izletov na Pohorje, katere je objavljala tudi v časopisih Udeležba pa ni bila velika.

Planinski ples je prinesel čistega dobička 63388 K. Izreka se zahvala vsem, ki so sodelovali pri plesu. Nadalje omenja način, kako je prišla Mariborska koča na popolnoma legalen način v roke podružnice. Uprava Mariborske koče je bila do 6./9. 1921 v rokah člana g. Rotterja, od takrat dalje pa v rokah g. dr. Valjavca. Obema izreka v imenu podružnice zahvalo. Koča na Klopnem vrhu se je deloma opremila, vendar ne še popolnoma; upravljal jo je g. ravnatelj Jakob Zupančič.

Članov je imela podružnica letos 425. — Sej je imel podružnični odbor 35, obiskavali so jih vsi odborniki prav točno. Seje so trajale vsled obilice dela navadno od 20 do 22 ure v odborovi sobi, ki jo je prepustilo podružnici obrtno društvo, za kar se podružnica zkreno zahvaljuje.

Tajnik omenja tudi sestanek delegatov dne 15./6. 1921 v Ljubljani v mestni poštovalnici v svrhu ustanovitve Saveza jugoslovanskih planinskih društev. Na tem sestanku je zastopal podružnico poleg ravn. Zupančiča g. Rotter, ki je tozadevno odboru kakor tudi na posebnem sestanku podružnice v Narodnem Domu poročal.

Podružnica je sprožila misel ustanovitve podobora v Ptuj in v Slovenski Bistrici. V Slovenski Bistrici se ustanovi, kakor poroča gospod okrajni sodnik Vodušek, posebna podružnica: to misel je naša podružnica z velikim veseljem pozdravila. V Ptuj pa se vrši pripravljalno delo za ustanovitev podobora.

Tajnik se zahvali vsem zasebnim in javnim činiteljem za moralne in gmotne podpore podružnici ter apelira na to, da naj vsi tudi v bodoče gledajo na podružnico kot višjo kulturno organizacijo. Ker je tajnik zaposlen pri drugih organizacijah, je moral, žal, odložiti mesto tajnika.

3.) Poročilo blagajnika: Blagajnik g. Ignacij Baloh poroča o gmotnem stanju podružnice. Dohodkov je bilo 273.306,55 K, izdatkov 862.134 K. Najvažnejše postavke izmed dohodkov so najeta posojila skupaj 185.000 — K, članarja in mala darila 8.697,20 K, darila za kočo na Klopnem vrhu 420 — K in za nameravano kočo na Planinščici 640 K. Izdalo se je med drugim za kočo na Klopnem vrhu 23.976 — K, za Mariborsko kočo 43.000 K in 58.500 K, za markacije 2640,60 K, za pota v Savinjskih planinah, na Planščico in Ojstrico 4331 — K.

Gospodar Mariborske kočice, g. dr. Valjavec, omenja uvodoma, da razširjajo mariborski Nemci neresnične vesti o načinu pridobitve Mariborske kočice, da bi razburjali tukajšnje Nemce in vplivali posebno na inozemske turiste. Govorijo namreč, da jim je naša podružnica kočico vzela in da še do danes niso videli denarja. Resnica pa je ravno nasprotno. Podružnica ni bila tako srečna, da bila lahko prevzela to posestvo za malenkostno ceno, ker „Marburger Hütte“ ni bila last kake sekcije D. Ö. A. V. kojega imovine so se takoj po prevratu sekvestrirale, temveč ta kočica je bila last posebnega samostojnega Mariborskega društva „Deutscher Bergverein“. Ker pa je vlada to društvo radi njegovega vsenemškega bojnega značaja razpustila, je pristojno sodišče to imetje inventiralo, postavilo kuratorja in naša podružnica je sklenila s kuratorjem kupno pogodbo ter je morala plačati polno cenilno vrednost. Prevzeli smo kočico v svoj obrat 14./7. 1921. Prejemkov je bilo do konca leta 1921 136.443 K, izdatkov 133.215,90 K. Med prejemki je najvažnejša postavka 43.000 — K kot posojilo podružnice. Inventar je bil jako pomanjkljiv in se je moralo takoj nekaj postelj, perila in gostilniške opreme nakupiti za 30.686,20 K. Nadalje se poroča, da je na kočici hipotečnih dolgov 97.800 K. Kupnine je na ostanku še 116.000, katere bo treba s 5% obresti vred plačati 14./7. t. l. Obisk je bil dovoljen. V slovensko vpisno knjigo, katero smo naložili 14./7. 1921. je vpisanih 484 obiskovalcev, bilo jih je pa v resnici najmanj čez tisoč, ker se Nemci v slovensko knjigo ne vpisujejo. Letos januarja je bilo 58, febr. 47 in marca 26 obiskovalcev. Gospodar pozivlja člane, da obiskujejo kočico posebno v zimskem času, ker je oskrbovanje kočice pozimi za podružnico velika žrtev. Zimski deficit znaša mesečno 2000 K.

Nato poroča gospodar kočice na Klopnem vrhu, g. ravnatelj Zupančič, da je kočica zelo lično opremljena, ima 10 postelj in skupno ležišče za dvanaest oseb; vsega skupaj lahko prenoči v kočici do 40 oseb. Manjkajo samo še odeje, katere so pa že obljubljene in bodo v najkrajšem času na razpolago. Položila so se nova tla in vzhodna stena se je morala obnoviti. Važna bo ta kočica kot izhodišče na zapadno stran Pohorja, katera je turistom manj znana, posebno na Rogljo, Črni vrh in Veliko Kopo. Razvijal se bode tudi posebno turist. promet med Klopnim vrhom in Mariborsko kočico čez slap Šumik in Sv. Areh.

G. profesor Brolih, kot računski preglednik, predlaga da se da blagajniku in ostalemu odboru absolutorij s pohvalo, ker je knjigovodstvo v vzornem redu. Predlog se enoglasno sprejme.

5.) Poročilo markacijskega odseka: poroča g. Ivan Kravos. Izvanredno „prijetni“ posel markiranja so s piskrom v eni in s čopičem v drugi izvrševali sledeči: gg. Majer, dr. Brence, Baloh, Tiefengruber, Novak, Kravos in nekaj enodnevnih muh. Vsem tem in tudi zadnje imenovanim se izreka najlepša zahvala z željo, da bi se letošnje leto še dosti muh porajalo, čeprav „enodnevnici“.

Markirala, oziroma premarkirala so se sledeča pota;

Južni breg Drave:

1. Iz Maribora mimo kadetnice in Radvanja do Sv. Bolfenka. 2. Iz Studencev čez Pekre, Sv. Bolfenk do Mariborske koče. 3. Iz postaje Limbuš, čez Vrhov Dol mimo Kreinerja, Glažuto k Ruški koči. 4. Bistrica ob Dravi mimo Repoluska h Ruški koči. 5. Iz postaje Fala mimo Pergauerja na Klopni vrh. 5.a Iz postaje Fala mimo Beigot-a na Klopni vrh. 6. Klopni vrh — Sv. Lovrenc. 7. Iz Ribnice na Pohorju, čez Hudi Kot mimo Kralja na Vel. Kopo 1542 m, dol čez Črni vrh, Ribniško Jezero, Kazjak, Sv. Lovrenc. 8. Iz Guštajna po dolini mimo Jurčka na Urško 1694 m. 9. Iz Prevalj skozi Črno, v Solčavo v Savinjski dolini

Severni breg Drave:

1. Od Treh ribnikov na desni greben, po njem mimo „Wolfzettel“ k Sv. Urbanu. Napis na kapeli v Dolu in tablica pri Sv. Urbanu pod gostilno na orehu za isto pot nazaj. 2. Maribor, Sv. Urban po navadni poti (Vrbanovi cesti), tablice na križišču Kamniške ceste, začetek steze na levo navkreber in pri Sv. Urbanu na voglu vrtnega plota. 2. Sv. Urban — Sv. Križ mimo Vraberjevega mlina čez Zajčerjev vrh (924 m) v Selnico ob Dravi. 3. Postaja Sv. Lovrenc (tablica pri postaji), ob železn. tiru čez brod na državno cesto, pred Sv. Ožbaltom ob kapelici (tablica) na desno po Čermeniški grapi do avstri. meje (napis na kapelici), dalje tik ob meji ca 1 uro na Sv. Duh (tablica na lipi pred nemško šolo), Sv. Duh-Selnica (tablica na križpotu na Falo, in tablica v Selnici). 4. Postaja Sv. Lovrenc, ista pot ko pod 3. do Sv. Ožbolta (tablica nasproti cerkve na hišnem balkonu). Pot markirana na Kaplo (837 m), doli na postajo Ribnica-Brezno. 5. Ribnica-Brezno (tablica nesproti postaje), čez dravski most (napis na vodovodu na mosta), na levo po državni cesti na Brezno in od tam po kolovozu (tablica pri vrtu) na Sv. Pankracij (krasna razgledna točka), nazaj mimo Sv. Urbana, Remšnika na postajo Vuhred-Marenberg.

Markiralo se je nekaj (ozir. pot gradilo) v Kamniških planinah in sicer iz Logarske doline čez Grlo na Planinščico, od tam čez Škarje na Ojstrico. Na Planinščici namerava naša podružnica v doglednem času postaviti tudi skromno planinsko zavetišče.

V bodoče se bo morala izpopolniti mreža markacij na Pohorju sploh, posebno pa v okolišu Mariborske koče in na Klopnem vrhu; južni del Pohorja upamo, da bo prevzela v markiranje novo se snujoča podružnica SPD v Slov. Bistrici, kateri želimo v imenu markacijskega odseka najboljšega uspeha.

Na severnem bregu Drave bo treba z markacijo zopet pričeti, kjer smo lani nehali, in to iz Marenberga na Sv. Tri Kralje, pa zopet doli na Muto, iz Mute na Pernice, ozir. Kokošnjak in sploh okolico Dravograda.

Dalje je tudi izpopolniti takozvane transversalne markacije, katere naj bi vezale že dosedanje in to posebno Sv. Križ-Sv. Duh, kjer stara markacija prestopi državno mejo. G. učitelj Franc Ernst pri Sv. Duhu je podružnici svoj čas obljubil svojo pomoč,

da bo zvezal te prečnice Sv. Duh, Sv. Križ, Kaplja, Remšnik, Sv. Pankracij, Sv. Urban, Sv. Trije Kralji nad Marenbergom in dalje po stožcih tik ob državni meji čez Kokošnjak (1522 m) do Labodske doline.

Opazalo se je po nekaterih krajih, da je kmečko ljudstvo brisalo, oziroma poškodovalo markacije.

6. Volitev:

Volitev enega odbornika in dveh namestnikov.

Odstopili so: tajnik dr. Skapin in namestnika Franc Pišek in Ciril Hočevnar.

Dr. Valjavec predlaga za odbornika g. Volčiča, za namestnike pa gg. dr. Senjora in Želeta. Se enoglasno izvolijo.

7. Slučajnosti:

V imenu osrednjega odbora pozdravi občni zbor tajnik osrednjega društva, g. Sila. Osrednje društvo polaga veliko važnost na to, da Mariborčani posečajo skrajne obmejne točke. Goriška podružnica se bo morala najbrž razpustiti, ker se ustanovi SPD v Gorici za se. Vendar bo ostalo to društvo v najožjem stiku z osrednjim društvom, kar je velikega pomena. Goriška podružnica razglašá izlete in obvešča osrednji odbor. Na ta način je bilo lansko leto na Črni Prsti nad 400 obiskovalcev. V Ljubljani se vrši letos vsesokolski zlet. Osrednji odbor želi da se razkažejo Čehom lepote naše domovine in da vse podružnice dajo izletnikom na podlagi zletnih izkaznic vse ugodnosti, katere uživajo domači turisti. Osrednji tajnik pravi, da je zimski šport velike važnosti in da naj se tudi pri podružnici polaga veliko važnosti nanj. Zlasti naj se goji smučarstvo. Nadalje apelira na člane, da agitirajo za Planinski Vestnik. Planinski Vestnik je organ, ki spaja podružnice z osrednjim odborom. Orožnova in Erjavčevo kočó je osrednji odbor zopet postavil. Legitimacije se bodo izdajale s fotografijami za 10 let, kakor jih izdajajo nemška in švicarska turistična društva.

Načelnik dr. Brence se zahvali osrednjemu tajniku za pojasnila.

G. Rotter poroča, da se je načelnik Savinjske podružnice, g. Franc Kocbek, nahajal v Mariboru, a se žal ni mogel udeležiti občnega zbora. V njegovem imenu pozdravi občni zbor ter se zahvaljuje Mariborski podružnici, da je prevzela popravila nekaterih planinskih potov v njenem področju ter jo tako podpirala v skupnem planinskem delu.

Dr. Pipuš svetuje, da bi tudi najbližjo okolico markirali in postavili na križiščih tablice, enako ko v Wiener Waldu, dalje, da bi se izdal zemljevid, kakor jih izdajajo druga turist društva.

Načelnik pojasni, da je to že zdavnaj v delu in da se namerava postaviti 3 take table v Mariboru.

Nato zaključí načelnik dr. Brence ob 1/2 12 uri občni zbor.

Obzor.

Za „Planinski koledar“ 1923 je došlo njegovemu uredništvu že več člankov in popravkov. A od mnogih strani še pogrešamo podatkov, ki bi bili za izpopolnitev koledarjeve vsebine nujno potrebni. Prosimo tedaj ponovno za tozadevno gradivo, ker moramo začetkom julija dati rokopis v tiskarno. Obenem se zahvaljujemo dosedanjim pošiljateljem za njih trud, — Koledar 1922 stane 5 Din 25 p in se še dobi pri založništvu v Mariboru, Krekova ulica 5.

Vabilo fotografom. — Pripravlja se „Vodnik po Sloveniji“ v lični priročni obliki po vzorcu „Baedekerjev“ — detajliran kažipot po naših zdraviliščih, letoviščih in vseh naših alpah. Obsegal bo malone celo Slovenijo med Dravo in Kolpo (zaenkrat samo do Ptujskega polja) in imel bo 7 zemljevidov; izide pa že meseca julija t. l.

Ker bo knjižica tudi krasno ilustrovana — v programu se je določilo 60—70 najlepših fotograf. posnetkov iz cele Slovenije, se obračam tem potom do vseh fotografov z vljudno prošnjo, da blagovolijo sodelovati pri opremitvi te knjižice ter v to svrhu vposlati na spod. naslov najlepše svoje kopije.

Motivi so lahko različni, samo da so lepo izvršeni. Dobrodošli so vsi posnetki naših pokrajin, letovišč, zdravilišč, mest, trgov, vasi, prirodnih posebnosti in znamenitosti iz naših alp in alpskih dolin, prizori iz narodnega življenja i. dr.; ta serija podob (60—70) naj bi v „Vodniku“ podala kolikor mogoče pravo značilno sliko iz vseh pokrajin lepe naše Slovenije.

Na vpogled naj se vpošljejo kopije v kateremkoli formatu — čeprav zaenkrat makulature — samo, da je mogoče spoznati in izbrati motiv; kopije vrnem posameznikom s pripomnjo, katere slike so bile izbrane, ter s prošnjo, da se nato dotične kopirajo na svetel celoidni (albumin ali Gaslicht-papir), da bodo klišeji razločni.

Pod vsako sliko bo označeno ime avtorja; slike se ne bodo izkoriščavale v druge reprodukc. svrhe. Zajedno s kopijami se bo posameznikom povrnila tudi poštnina. Vsled nujnosti naj se blagovolijo nemudoma vposlati kopije ali pa fotograf. plošče, za katere jamčim, da jih nepokvarjene vrnem!

Nadejam se, da se odzovejo mnogi sodelavci.

Rudolf Badjura, Ljubljana, Marmontova ul. 18.

Izlet k Plitviškim jezerom priredi za binškošne praznike Slov. Plan. Društvo skupno s Hrvatskim Planinarskim Društvom. Odhod iz Ljubljane v petek 2. junija z večernim vlakom do Karlovca — tam se pridružijo izletniki iz Zagreba — potem preko Ogulina po Liški železnici do postaje Rudopolje ali Vrhovina, od koder peš ali z vozovi do Plitviških jezer, kamor dosepejo izletniki okoli poldneva 3. junija. Tam prevzame vodstvo izleta HPD, ogledali bomo jezera in bližnje razgledne točke. Prenočevanje v soboto in nedeljo, povratek na binškošni ponedeljek. Dovoljena je iz Ljubljane polovična vožnja po državni železnici. Izletniki naj se čimprej prijavijo Osrednjemu odboru SPD, ki poda podrobna navodila.

Članarina SPD (kakor za člane Osrednjega društva, tako podružnic) znaša za letos 24 K, vpisnina novih članov 6, za morebitno poštnino itd 4 K. Ustanovnina 400 K.

Naročnina za „Planinski Vestnik“ znaša za l. 1922 po 100 K.

Vsebina: Jakob Aljaž: Planinski spomini (Str. 65.) — Brunon Rotter: Dvakrat na Urško (Str. 71.) — Dr. Ivan Krajač: Naš alpinizam (Str. 73.) — Društvene vesti: Mariborska podružnica SPD, III. občni zbor (Str. 75.) — Obzor: Planinski koledar 1923 (Str. 79.) — Vabilo fotografom (Str. 80.) — Izlet k Plitviškim jezerom (Str. 80.) — Slike: Velo polje, Vodnikova koč - Tosec (Str. 69.) — Rógljica — Aljažev dom (Str. 67.)

Urednik **dr. Josip Tominšek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.